

Színházi szemle.

Felújítások az állami színházakban.

«A sasfiók» és «Az orvos és a halál» a Nemzeti Színházban, a «Hannele» és «A megboldogult» a Kamara Színházban.

Rostand pszeudo-romantikájának a *Cyrano* mellett leghatásosabb terméke *A sasfiók*, mely a reichstadti herceg életének elégiáját a francia gloire tiszteletére zendíti meg, mintha egy schönbrunni zenélőórán a marseillaisét hallanók. Költőjének tekintélyén harminc év múltán a hervadásnyomok erősen kiütözköztek, de nagy teatralitása, színes dikciója jó előadásban színpadilag ma is kiaknázható. Benne a Nemzeti Színház sem annyira a magas költészettel szemben fennálló kötelességvállalásra, mint inkább színészi bravúrteljesítményekre lelt alkalmat. E részben adott is sok figyelemreméltót, adós legfeljebb stílusjegység tekintetében maradt. Az ellen, hogy a sasfiók szerepét nőre bízta, nem lehet szavunk, nemcsak a Sarah Bernhardt-i hagyomány miatt, hanem azért sem, mert azt a beteg gyermekheroizmust, a spirituális ábrándoknak azt az önmagát émesztő lázát, ami a Váradi Aranka átszellemült játékát fűtötte, férfiszínésztől aligha várhattuk volna. Ő a ragyogó versmondással is példát mutatott az igazi Rostand-stílusra, mely a színésztől nem problémakereséseket vár s melyben a szó a lelki mozzanatoknak nem mindig közvetítője, akárhányszor bizony csak — helyettesítője.

Ódry Metternichjének az a főhibája, hogy fölébe akar kerekedni ennek a stílusnak. Mi az ő *Cyranóját* sem számítjuk színészi remekei közé, ott sem vállal igazi közösséget Rostand hangjával, mely nem annyira meggyőződésszerű stílustermék, mint inkább csak raffinált stílusidézgetés. Kancellárja emberibb «jellemrajz» kíván lenni, mint

aminőt a darab terve megbír, de összetettebb jellemzés itt nem sikerülhet s ily törekvés legfeljebb a «nagy jelek» színpadi effektusát bénítja. Az egész drámában legemberibb reliefje a Flambeau alakjának van, ez Kiss Ferenc egyéniségéhez hiánytalanul talál; külön érdeme, hogy tenyeres-talpas naturalizmusba szerepének romantikus csillogását sem szűrkíti.

*

Heltai Jenő groteszk meséje, *Az orvos és a halál*, hat éve a Vigszínházban nyerte színpadi avatását. Benyomásunk fölé most is az, ami volt annakidején: nem egy érdemes írói pálya csúcspontja ez, aminek a napilapok kórusa olyan nagy garral hirdeti, inkább tipikus példa arra, hogy egy valóban jeles író a «túlságosan jó» ötlet minő veszedelembé sodorhat. A halál végelgyengülése s a segítségül hívott orvosprofesszor elszánt «műtéti hibája», mellyel a maga emberi fajtajának az örökéletet kísérel meg ajándékolni, expozíciónak nemcsak érdekes, hanem már-már *végzetesen* is az: ez ama bizonyos *á*, melyre *bét* is mondani amennyire kényszerűség, épp annyira: lehetetlen. Heltai a Scylla elől tele vitorlával a Charybdis felé tart: a megölt Halált tovább élteti a — fiában, mondván: az ember a halálnak halálát ne remélje, ezután is, mint jó pár millió éve, meg fog halni — halálnak halálával. Hogy is mondja Hamlet? «Ezt tudtunkra adni Nincs szükség sírból járó szellemekre».

Azt készséggel elismerjük, hogy rész témáját — míg az magát végül is meg nem bosszúlja — a szerző nagy biztossággal, valódi írói ízléssel, a komoly és ironikus hang finom vegyítésével dolgozza fel.

A Nemzeti Színház előadása ennek a két hangnak diszkrét egymásba játszatását egészen elejtette, Heltai

csekélyértékű ötletét játszotta el Heltai jellegzetes hangja nélkül, mely egész munkájában legtöbbet ér. Gál Gyula orvosprofesszora az öblösség és jovialitás közt ingadozik, az Abonyi asszisztense a komikumból ad kelleténél többet, igaz, hogy csak egy hajszálnyival, de mikor itt minden «hajszál» — paraszthajszál! Jobb a Halálcsalád: a Pethes Sándor síri indulatú «kegyelmes»-e, meg a Lehotay baljós «titkár»-ja. Ez a furcsánmerész írói kísérlet — valahányszor a közönség elé kerül — az érdeklődést nyilván mindig felkelti, de azután cserben is hagyja, anélkül, hogy kielégitené.

*

Az öreg Hauptmann fiatalkori misztériuma, a *Hannele's Himmelfahrt*, egykor épúgy a Magyar Színházból került a Nemzetibe, mint most *A sasfiók*. Naturalista romantikája is épúgy a múlté, mint a neo-romantikus Rostand görögütze, de amannak melegéből több maradt meg, mint ennek ragyogásából. Hauptmann sziléziai legendájában valódi költő szíve dobog, gyöngéd, nemesen egyszerű elgondolása az álmokképben még ma is elragad, mikor színpadi utánzóinak mesterkelt álmokképei rendre elfakultak. A Kamara Színház szép előadása finoman, minden fölösleges «makabreszk» túlzás nélkül adott hangot a mennyei kegyelem tiszta költeményének, benne kivált a Somogyi Erzsébet szívbemarkoló szenvedése, minden hamis páthosz nélküli lelki felmagasodása és megdicsőülése újabb színjátszásunknak egyik komolyan számottevő értéke. Esztendeje a *Vadkacs*a világtalan Hedvigjével már megmutatta, hogy a «mosoly országából» kezd kinőni; azóta valóban nagyot nőtt, ma már legjobb együttműködésnek egyik legszebb reménysége. Abonyi Géza glóriás «tanító»-ja lelkes, mélyen átértett alakítás, Sugár Károly Mattern pallérját pedig az izléses mértéktartás dicséri.

*

Bisson egyik olcsóbb bohózatát, *A megboldogultat* a századkezdet műsorából fogták ki — balfogással. Szerzőjének *Válás utánját* még soká játszották, mikor ez a «Megboldogult» már nevére másodszer is rég rászolgált. Szerepeiben egykor Náday, Ujházi s többen nagy sikert arattak, most Uray, Kiss Ferenc s mások úgyszólván semmit. S ezen nekik nincs mit felrónunk: nagy elődeiknek méltó örökösei lehetnek, anélkül, hogy azok korhoz kötött s a korrallal elmerülő feladataiban is *mai* sikert elérni kötelesek lennének.

Kerek Ferkó.

Móricz Zsigmond vígjátéka a Nemzeti Színházban.

«Ebben a darabban — mondta előzetes nyilatkozatában a szerző — legjobban elszakítottam magam a regénytől. Csak a mese veleje és a figurák maradtak meg, de a történet teljesen drámai feldolgozást kapott.» Örvedetes volna, ha Móricz ezúttal «dramatizálás» helyett csakugyan merőben új darabot ír vala. Nem egészen ez történt. A regénytől elkanyarodott ugyan, de nem éppen a «drámai feldolgozás», inkább csak az aprólékos színpadi környezetrajz felé; ügylátszik: drámaírói erejéből a szálak erőteljesebb meghúzására, a kemény csomózásra nem futja. A *Kerek Ferkó* cselekményanyaga különben erre igen kevésbé is alkalmas: ez a regény Móricznak egyik leglazább kompozíciója, biztos elgondolás helyett inkább az ötletszerűség irányítja, az egész afféle jóízű «Nagykunsági Adomatár»: benne a pusztai emberek fejezeteken át a csillagos nyári égbolt alatt jobbnál-jobb történeteket mondanak el. A regény főmozzanatai viszont egészen elnagyoltak. Ezeket most az író gazdagabban dialogizálta, de erős fonálra fel nem fűzte. Az apja elleni dachból

«rangon alul» házasodni készülő föld-birtokosfi megleckéztetése és igába törése a színpadon néhány jelenetre éleződik ki, ezek közül a második felvonás zárószakasza, a paraszti vérű kis polgármesterleány felülkerekedése, a legjobban megírt dialógus, ami idáig Móricz tollából drámai munkában kikerült. Öreg hiba, hogy a harmadik felvonásbeli kibontakozásban nemcsak lagymataggá, hanem egyenest hamissá is válik. Itt valahogy elszámitotta magát. «Van ebben a darabban — mondta a bemutató előtt — sok mindenben kívül *egy kis szociológia is*, különösen a fő szerelmi jelenetben, Bajor és Petheő dialógusában, a főúri osztálynak a néppel szemben való állásában.» Ez a kis szociológia szociológiának is híg és bizonytalanokodó, szerelemnek meg éppen valószínűtlen: a Kerek Ferkó-vágású karakán legényeknek még az eszük kisebbik ágába sem jut az imádottjukban egy — «nőtípus»-nak vallani szerelmet...

Valódi íróra mutat, hitelesen magyar és hamisítatlanul izes a darabban minden, ami epizód, ami színpadi «Kleinmeyerei». Csathó Kálmán avatott rendezésében mindezzel a kitűnő együttes nagy hatást is tesz, belőle különösen a Mihályfi és Vízvári Mariska polgármesterpárja, Tapolczai és Kürthy György tanárfigurái s főleg a Rózsahegyi minden hájjal megkent vén csikósa emelkednek ki. Az egyhangú címszerepnek Petheő legalább jó, férfias fellépést adott, Bajor Gizi pedig az önérték és okos szerelmes kisasszonyba — főleg a bátor attack döntő jelenetében — fojtott szenvedélyességű, gazdagon árnyalt lelki életet vitt bele. Csontos az öreg nábob alakjában egészen függetlenítette magát a regénytől is, a szerepkönyvtől is: vidéki bálvány helyett kedélyes agylágyultat játszott. Csak azt csodálom, hogy Móricz — ki erre a barátságos paralízisre még álmában is aligha gondolt —, ha mindjárt a siker érdekében

is, ezzel a színészi «felfogás»-sal megalkudhatott.

A pásztorok.

G. Martinez Sierra színjátéka a Nemzeti Színházban.

A Magyar Színházban bemutatott *Túl a rácson* óta erről a spanyol szerzőről tudjuk, hogy igazi költő, ha talán nem is igazi drámaíró. Úgy látszik — mert második műve is ezt mutatja —, hogy az erős lírai kihangzású «szív-témák»-at szereti s azokat novellisztikus részletrajzzal dolgozza fel. Elgondolásának az igen ritka kétfelvonásos forma felel meg legjobban: így láttuk esztendeje, így ezúttal is. Az első felvonásban exponál, a másodikban mély lírájú jelenettel végzi, közben pedig egy felvonás mindig mintha hiányzanék, éppen az, mely a drámai konfliktust adhatná; nála ez elmarad.

Elmarad most látott kasztíliai történetében is a falusi öreg lelkipásztorról, ki harminc éve jötevője, gondozója, valóságos magánügyvédje az egész községnek s akit most egy modernizáló érseki intézkedés elmozdít helyéről, fiatal, «a kor színvonalán álló» papot küldvén örökébe. Az első felvonás a derék és alázatos Isten-szolgájának áldásos, önzetlen működését mutatja meg, a második a falu hálátlanságát ennek fejében. Egy-egy mozzanat néha szinte a Móricz Zsigmond színpadi gyakorlatára emlékeztet, kivált a mű első felében, hol kényelmes genreképeken, kiszélesített anekdotákon halad előre — nagy lassúdan — a cselekmény. Minden sugár a főalakra esik, mellette mindenki az epizódba szorul, legfeljebb még sorsosztályosa, a vele együtt kiérdemesült, régivágású községi orvos kerül erősebb megvilágításba. Viszont fölösleges, henye alak egy sem akad: írójuk valamennyit szereti, mindnek ajándékoz is legalább egy-két hálás színpadi pillanatot. A végén az az

érzésünk, hogy előkelő szellemű, esz-
közeiben is választékos íróval társal-
ogtunk, bár művének utóíze inkább
egy szép, érzelmes novelláé, semmint
lükttőbb drámaiságú színpadi költe-
ményé.

A Nemzeti Színház nagy odaadás-
sal szegődött szolgálatába, szinte vala-
melyest túlzott áhitattal is, amiből
némi vontatottság támadt. Pedig a fő-
szerepben a Kürti József játéka a leg-
különb színészi alkotás, mint ettől a
nagytehetségű, de nem mindig meg-
felelő feladatokban foglalkoztatott mű-
vésztl az utóbbi évek során láttunk.
Színpadra lépésétől megindító vég-
búcsújáig ez az alak valósággal sze-
mélyes ismerősünké vált, annyira be-
láthattunk lelke mélyébe, tekinteté-
nek, mozdulatainak annyi karakterisz-
tikus apró változatával ismerkedtünk
meg. Bartos is nagy művészi biztos-
sággal, valóban egyvégből való elgon-
dolással formálta meg az öreg, hitel-
lenkedő, de a karitás szellemében élő
falusi orvos alakját. Hajdú aszkéta-
káplánja mesteri megfigyelés. Vaszary
Piroska kedves és szeles kamaszfiú.
Kiss Irén nénijét, Lehotay fiatal tisz-
telendőjét igaz elismerés illeti meg,
Mátrai Erzsí szép és kacér spanyol
nője is jól sikerült a darab első felé-
ben, a másodikban a szenvelgett áju-
lást túlzó színekkel rajzolta meg, majd-
nem felborítva a jelenet egyensúlyát.

Pusztai szél.

*Hunyady Sándor színműve a Vígszín-
házban.*

Betyár-ballada, mint annak a
rendje, mely nemcsak tárgyát veszi
a negyvennyolc előtti időkből, hanem
annak egész felfogásában is lényegileg
a Petőfi-kori hagyományokhoz ragasz-
kodik. A betyárral-pandúrral egyszerre
szerelmeskedő csárdásné, mikor az ő
védelmében függelensértésbe esett és
szegénylegénynek keseredő pandúr-
ör mestert a férfigődjében csúffátott

vénülő rablóvezér a katonai igazság-
szolgáltatás kezére juttatná: tíz éven
át hűségesen gondozott haramiáját
maga szolgáltatja ki a vármegyének.
Drámai mag az egész históriában vol-
taképp csak ott van, ahol az egymást
álló esztendőn át «hivatás»-szerűen
hajszoló két férfi végre szembekerül —
vetélytársi minőségben. Itt a szálak
csakugyan megfeszülnek és Hunyady-
nak a *Feketeszarú cseresznyé*-ből ke-
vezően megismert dialektikai tehet-
sége újra nagy erővel megvillan.
A többi nem igazi dráma, csak lírai
hangulatokba vagy teatrális hatásokba
kihegyezett melodráma. Még az a
pányva is, mit a számonkérés nagy
jelenetében a betyár a csapodár asz-
szony nyakába vet, inkább csak a
színház kelléktárából való, semmint
az egészséges tövön fakadt dráma-
íráséból. A színpadi képekben egyre-
másra a tizenkilencedik századi «genre»
kísért, mely Barabás Miklós romanti-
kájában époly mondvacsinált, mint
a Munkácsy naturalistább bitumen-
árnyalásában.

Naturalista romantika színezi az
egész művet, látásban is, hangban is
közel rokon a Bródy Sándoréval. Hu-
nyady eddig is sűrű nyomot hagyott
ez az iskola, melynek jócskán meg-
hervadt hagyományaiból fokozatos
kibontakozását vártuk s legutóbb már
örömmel meg is állapíthattuk. Most
megint egészen apja fia s egy negyed-
százada dívott irodalmi irány elkésett
adeptusa. Nem a maga lábán jár s
nem a maga hangján beszél.

Idegen hangon kell beszélnie a szín-
háznak is, mely tolmácsolására vállal-
kozott: a pusztai szélnek a Lipót-
körút valahogy «nem, nem ege.» Gom-
baszögi Frida csaplárosnéjának csupa
negatív elismerés jár ki: *nem* terhelte
meg a rábízott alakot felesleges «kom-
plikációk»-kal, *nem* tévedt grande
dame-mozdulatokba stb. *Viszonylag*
elfogadhatót adott, *nem*: egyszellemű
egyéniességéből, inkább másszellemeű

egyénisége — ellenére. Csontos a maga betyárjában a sokat emlegetett «ázsiai nyugalmat» és «egy darab gránitból faragott» férfiasságot forgathatta képzeletében, csak hogy a drámában mégis csak a hevesebb érverés árulja el a valódi vérkeringést s ott három felvonáson át a legmonumentálisabb gránitkő is végül egyhangú és unalmas. Hajmássy Miklós pandúrja — bár helyel-közzel lagymataggá válik — jólesően mentes a művész korábbi modorosságaitól. Ez az érdeme a Jávor Pál kivált intonálásában igen jó hadnagyának is. Rajnay vén haramiája nagyszerű meglepetés, de csak pillanatokra: közben a jó elgondolásból akárhányszor kiesik s ilyenkor az alakot a charge felé sodorja. Vágóné öreg konyhaszolgálója csupa művészi igazság és biztosság.

Kültelki muzsika.

Nádas Sándor pesti története a Vígszínházban.

A «perifériák költészeté»-ben mint irodalmi műfajban a külváros rendszerint rosszhiszeműen meg van hamisítva, a költészet pedig jóhiszeműen hamis. A harcias «színes-riporter» és boulevard-lapszerkesztő, ki most egy biztossági zónán túli «Grand Café» egész társadalmát, annak egész zavarosát s a zavarosból állítólag itt-ott tisztább régiókba kíváncsozó «Wunsch-erfüllung»-álmait a Vígszínház színpadára helyezte, a költészetéről szintén olyanformán vélekedhetik, mint az a középiskolai tanár, ki a filozófiai propeudeutika első óráján tantárgyát így definiálta: «A filozófia az a tudomány, melyet ebben az évben én fogok önöknek előadni». Nádas is költőinek gondol sok mindent, csak azért, mert ő maga ellágyul rajta; az ellágyulásai pedig — ismétlem: jóhiszeműen — jobbára a «lápvirág»-költészet hervadt irodalmi hagyományaihoz igazodnak. Ilyen lápvirág az ő külvárosi Angyal-

kája is, a női zenekar primásnője, ki a maga keresztül-kasul rovtottmultú kitarottjával már nem is a «mocsár szélén», hanem jócskán annak ingoványában szédeleg, mígnem megjelenik az álmok lovagja, a «tisztesleges úriember» (ez «én magam vagyok» — mondta egy újságnyilatkozatban a szerző), ki megúnta a maga előkelő világát s Angyalkát a saját nem előkelő világából kiragadva, megajándékozta őt ezzel a megúnt előkelő világgal. Molnár Ferenc jassz-romantikája kísért itt, Molnár valódiabb költői érzése és fantáziája nélkül. E női «Liliom» egy álmoképben is «felmagasztosítottatik», de úgy hallom, hogy a főpróba hatása alatt ezt a transzcendentális szakaszt még a bemutató előtt kiküszöbölték.

Nádas «költészete» tehát eléggé hamis, akár a muzsika a kültelki kávéházban, ha mindjárt olyan lelkes és temperamentumos is, mint emez. Érdeme, hogy a darab a másik váddal nem illethető: az általa rajzolt világának szentimentális és irányzatos meghamisításával. Ahol nem kíván költői szférákba emelkedni (mint főalakjaival), ott többnyire jó szemmel lát és biztos vonásokkal rajzol. Észrevesz minden szennyet, minden aberrációt, nem palástol, nem menteget semmit, nem akar mindent megérteni és megbocsátani, viszont igazi riporter érzéke van mindahhoz az exotikumhoz, mely ebben a «bűnöző» világban burjánzik. Innen van, hogy a figurái mind jobbak, mint az, ami velök «történik», a legjobb az egészen apró epizódalakok, akik csak *vannak*, anélkül, hogy az akcióba lényegesebben belesodrónának.

Az előadásban is ezek hatnak leg-erősebben s a belőlük kialakuló általános «légkör», amit Hegedüs Tibor jeles rendezése tagadhatatlan szuggesztivitással áraszt el az egészen. Gárdonyi kétkulacsos főpincére, Somló zseb-metszője, Peti obskurus «cégvezető»-je,

Pártos Erzsí kenyereslánya, Maklárý beteggyú feltalálója, Hajmássy de-
tektívfelügyelője: csupa apró remek-
lés. Rajnai kültelki mézárósán sokat
ront a túlzás, kivált mozdulatokban.
A főszereplők közül legjobb a Jávor
Pál elszánt, markáns jasszegénye,
noha egy fokkal talán kelleténél komo-
rabb. Titkos Ilona Angyalkája sikerül-
tebb néhány kísértetiesen hű mozdul-
latban, mint néha ok nélkül stilizált
beszédében, Törzs pedig — szerepének
szöveghiányával küzdve — legalább
magatartásával iparkodik az egyetlen
«tiszteséges úri ember»-nek hitelt sze-
rezni.

A torockói menyasszony.

*Indig Ottó vígjátéka a Belvárosi Szín-
házban.*

A kis árvaleánynak falu szégyenére
kipattant zsidó származásából, mely
különbén négy hét mulva hivatali
lomposság és aktaösszekeveredés
okozta álírnék bizonyul, bonyolódik
ez az egész tragikomikus eset, mely-
nek párja — úgy vélem — valami
sűrűn még a mai, zilált közigazgatású
Erdélyben sem esik meg. A nem túl-
ságosan szerencsés téma viharedzett
író is kemény próbára tenne s a fiatal
kolozsvári szerző — talán éppen mivel
a «raffinement» csábításait kevésbé
ismeri — mégis sértetlenül és meglepő
lendülettel vágta át magát rajta. Át-
szelte a tendencia hinárosát: a szín-
padból nem csinált jeruzsálemi «pa-
naszfab»-at. Színpadi zsidai — ha talán
némileg a liberális népszínmű meg-
világításában is — nem ujságickek-
kivágatok, hanem jól megfigyelt, nem-
csak a «követel», hanem a «tartozik»
rovatában is gondosan nyilvántartott,
élő, emberi alakok. Ugyanez a mű-
vészi életigazság csap ki torockai ma-
gyar figuráiból is s még a környezet-
rajzban adódó irredenta vonatkozá-

sokat sem fűrésztli meg tapsra vadászó
frázisokban: a magyar fölényt csak-
ugyan fölényesen, vak gyűlölködés
nélkül is meg bírja éreztetni.

Mindenekfölött pedig: friss látás-
sal, szavakész fordulatossággal teremt
igazi levegőt a színpadon. Ahol tizen-
hárompróbás színpadi mesterembe-
reink verejtékezve exponálgatnának,
ő szinte neki sem fohászodik: a to-
rockai magyar-oláh falusi jegyzőnek
egy remekül odavetett interurbán tele-
fonálásával a vígjáték minden körül-
ményes «gurulás» nélkül fölemelkedik
s a játék ígésében a valóság illúziója
ritka keresetlenséggel jogaiba lép. Ez
a legbiztatóbb vonás Indig Ottó tehet-
ségében, melynek újabb megnyilat-
kozására — a mostaninál különb téma-
talalatban — úgy tetszik, jogos vára-
kozással figyelhetünk.

A színház munkája az évadnak
idáig legderekasabb teljesítményei
közé tartozik. Dayka Margit nagy
őszintesége, szabad és biztos ízlése
színpadunknak ma egyik legigazabb
értéke, ő nem a «nagy szopránáriák»-ra
építő naivák közül való, éber és moz-
gékony fantáziája mindig az alak
hibátlan, éleltől meleg teljességére
irányul. Játéktársául Gyergyai Istvánt
állították, ki a szilaj paraszt-surban-
kóval olyan területen lepett meg vá-
ratlanul, hol eddig szóhoz nem jut-
hatott. Mály Gerő esetlen, de ember-
séges érzésű nótáriusa a színész transz-
figurációnak ritka fokán áll s a Gom-
baszögi Ella komikai mértéktartása,
melankóliás aláfestésű közvetlen ke-
délye csakúgy fenntartás nélküli elis-
merésre méltó, mint a Gózon Gyula
minden olcsó fogásról lemondó, ízes
karakterizáló művészete s a Várady
Lajos őszinte lélekmelege. A Belvárosi
Színház a *Mariusz* után ezzel az ujdön-
ségével is arról tett becsülnivaló bi-
zonyságot, hogy magát színházi vilá-
gunk mai zavarosában a jobb remény-
ség fokának kívánja tekinteni.

Zöld bárány.

Vaszary János bohózata a Magyar Színházban.

«A bíróság leszállítja a maga illetékességét», — a törvényszéki rovat e stereotip fordulata juthat a drámai kritikus eszébe, mikor egyik régi drámai színházunk későn indult évadjának első ujdonságaként — habár vígjátéki álarc alá rejtve — olyan szabályos *operett* fogadta, mint a parancsolat. Annyit az itt nem «szakember» bíráló is észrevesz, hogy a szerző — kinek bohózatírói leleményét és vidámságát már korábban is szívesen elősmerte — ezúttal az ízléssel néha hadilábra kerül, de a mulatságossággal soha. A jól egybevágó együttesben pedig (melyben egy kissé az «egy cigány, egy király» módján vesznek részt drámai és operettszínészek) felfedezhet két csakugyan kiemelkedő színészi munkát, a pezsgő vérmérsékletű, clown-stílusában is ízléses és

őszinte kedélyű Lázár Máriaét, meg egy nagy színpadon eddig jóformán ismeretlen színészét: Páger Antalét, a volt szegedi táncoskomikusét. Mi benne, rokonszenves férfiasságában, meleg orgánumban, ösztönös biztoságában valami magasabbra mutatót sejtünk, mintha vele egy sokatigérő kezdet jelentkeznék a nagy Hegedüs Gyula művészi területe táján. Tévedünk-e vagy sem: majd megmutatja a jövő. Hanem e jövő érdekében a fiatal művésznek már most sem ártana valami magyarabb hangzású néven törnie fejét. Harminc éve a *Cyrano* budai «Uraufführung»-ján még csak járta az efféle színlap: «Roxan: *Hahnel* Aranka, Guiche gróf: *Klenovits* György, Ragueneau: *Krémer* Jenő» stb. Ma már a magyar színészt nevében is magyarnak kívánjuk és sírna a lelkünk, ha Hegedüsben most — Heckmann Gyulát kellene gyászolnunk.

Rédey Tivadar.

Képzőművészeti szemle

Az Ernst-múzeum kiállításán Barzó Endre, Biai Föglein István, Diener-Dénes Rudolf, Jobbágyi Geiger Miklós és Orbán Dezső művei kerültek bemutatásra. Ahány festő, annyiféle törekvés, talán csak Diener-Dénes és Orbán művészete halad nagyjában egy vágányon. Mindketten legotthonosabban a tájképfestés birodalmában mozognak s stílusuk a posztimpressionizmussal vállal rokonságot. Diener-Dénes lágy és passzív szemléletű művész, évekig élt Párisban, ahol megtanulta az elegáns, artisztikus előadási módot, de sokat ahhoz, amit tanult, nem tett hozzá. Néhány tájképe friss és közvetlen hangjával kiválik a többi közül, az egész gyűjteménye azonban kissé fáradt hatású.

Orbán Dezső darabosabban, brutálisabban fest, kedveli a komor szín-

hatásokat. Jobbágyi Geiger Miklós művészetében két egymással ellentétes elem küzd egymással: a naturalizmus és Cézanne hatása. Nagyméretű aktkompozícióit szépen szerkeszti, de a kivitel e kettősség miatt bizonytalanul válik. A két elem nem fér meg egymás mellett s a naturalista emlékek szívós ragaszkodása arra vall, hogy Jobbágyi Geiger rossz irányban keresi a kibontakozást, ha a modern művészet felé fordul: konzervatívva kell válnia, hogy egységes lehessen.

A fiatalokat két művész képviseli: Barzó Endre és Biai Föglein István. Barzó tekintélyes kollekcióján első pillanatban fel lehet ismerni Aba-Novák Vilmos legutóbbi kiállításának intenzív hatását. Aba-Novák lázas, formában és színben dúskáló, virtuóz és rendkívül egyéni új tempera-